

ПРАДМОВА

Кафедра беларускай мовы філалагічнага факультэта БДУ імя У. І. Леніна на працягу апошняга дзесяцігоддзя займаецца збіраннем дыялектнай лексікі для Слоўніка мінска-маладзечанскіх гаворак. За гэты час кафедрай назапашаны цікавы і каштоўны матэрыял з гаворак. Улічваючы, аднак, што праца над слоўнікам карпатлівая, падрыхтоўка яго зойме многа гадоў, укладальнікі вырашылі выдаваць матэрыялы для слоўніка паасобнымі «сшыткамі». Першы такі сшытак матэрыялаў выйшаў з друку ў 1970 годзе.

Другі выпуск матэрыялаў для Мінска-маладзечанскага слоўніка структурна не адрозніваецца ад першага. Пры ўкладанні гэтага выпуску аўтары кіраваліся наступнымі дыферэнцыяльнымі прыкметамі дыялектных слоў параўнальна са словамі літаратурнай мовы:

а) калі слова адсутнічае ў Беларуска-рускім слоўніку (М., 1962) або пададзена ў ім з паметай *абл.*, *разм.*, то гэтай прыкметы дастаткова, каб змясціць яго ў нашых матэрыялах. Напрыклад: *п'сік* «мачавы пузыр», *плю'цы* «лёгкія», *забачэ'ньне* «спатканне»;

б) частковае адрозненне ў гукавым саставе слова, напрыклад: *дараге'нькі* «даражэнькі», *дарэ'мня* «дарэмна»;

в) адрозненні ў марфалагічнай структуры слова, напрыклад: *по'пырска* «пырска», *по'казка* «прыказка», *званоч'нік* «званочак», *по'знач* «позні час»;

- г) адрозненні ў націску, напрыклад, *по'куль, до'туль*;
д) адрозненні ў значэнні слова пры супадзенні гукавога складу, напрыклад: *паго'н* «паша», *по'пел* «папялішча» і інш.

Не ўваходзяць у гэты выпуск словы, якія змешчаны ў першым выпуску матэрыялаў для Слоўніка мінска-маладзечанскіх гаворак.

Слоўнікавыя артыкулы размешчаны ў алфавітным парадку.

Загалоўнае слова падаецца ў арфаграфічным запісе. Непасрэдна за загалоўным словам у дужках прыводзіцца яго транскрыпцыя. Затым ідуць граматычныя паметы: род для назоўнікаў, лік паказваецца толькі ў адзіноч-налікавых ці множналікавых; канчаткі назоўнага скло-ну адзіночнага ліку ўсіх трох родаў для прыметнікаў; канчаткі 1-й, 2-й або 3-й асобы адзіночнага ліку, закон-чанае або незакончанае трыванне для дзеясловаў; назва для іншых часцін мовы.

Важную частку слоўнікавага артыкула складае вы-значэнне сэнсу слова. Калі значэнне слова супадае ў гаворках і літаратурнай мове, то даецца адпаведны сі-нонім літаратурнай мовы. Калі ж такі синонім адсутнічае, то слова тлумачыцца апісальна. Значэнне слова ілюстру-ецца прыкладамі з жывой мовы, скарачана абазначаец-ца вёска, дзе запісаны прыклад. Калі слова ўжываецца ў некалькіх населеных пунктах, то скарачаныя назвы адпаведных вёсак прыводзяцца пасля значэння слова. Розныя значэнні слоў пададзены пад арабскімі лічбамі, амонімы выдзелены ў асобныя слоўнікавыя артыкулы.

Словы, калі ў гэтым ёсць неабходнасць, прыводзяцца са стылёвасэнсавымі паметамі *перан.*, *спец.*, *асудж.*, *іран.* і інш.

Фразеалагічныя спалучэнні, прыказкі, прымаўкі, за-гадкі змешчаны ў дадатку.

Ілюстрацыйны матэрыял падаецца спрошчанай транскрыпцыяй. Перад галоснымі *а, о, у, э* мяккасць папярэдніх зычных абазначаецца літарамі *я, ё, ю, е*. Мяккасць зычных перад зычнымі *і* на канцы слоў абазначаецца мяккім знакам (*перасьпе'ў ямень*); падоўжаныя мяккія зычныя — падвойным напісаннем літар, паміж якімі пішацца мяккі знак (*забачэ'ньне, аме'цьце*). Для спрашчэння набору націскі ў словах пастаўлены пасля галоснай (*дафакто'вы, дачу'хна, падве'й*).